

RÅ inrättar särskilda vårdåklagare

Efter Astrid Lindgren-fallet kom Riksåklagaren fram till att det kanske vore en god idé med särskilda åklagare för brott inom hälso- och sjukvården. Nu har förslaget blivit verklighet, och i fortsättningen ska 12 åklagare vid sex kammare handlägga sådana fall.

När Riksåklagaren (RÅ) kom med beslutet utifrån sin utredning av åklagarnas handläggning av Astrid Lindgren-fallet var han inte särskilt kritisk (se »Ingen kritik mot åklagarnas handläggning«, LT nr 19/2012).

Att åklagarna till exempel använde tvångsmedel mot narkosläkaren, till en början nekade till genomlysning av Rättsmedicinalverkets handläggning, väckte åtal och trots de olika turerna stod fast vid sitt beslut om åtal, det var enligt RÅ befogat utifrån omständigheterna. Trots detta ansåg RÅ att det fanns skäl att överväga en ökad specialisering av några åklagare mot brott inom hälso- och sjukvården. Under hösten har en grupp överåklagare funderat över frågan och nu alltså kommit fram till att det är en bra idé att koncentrera handläggningen av brott inom hälso- och sjukvården till sex åklagarkammare som geografiskt sammanfaller med Socialstyrelsens sex regionala enheter.

Enligt RÅ Anders Perklev är det svårt att uttala sig om vilken omfattning som brott inom hälso- och sjukvården har för åklagarna. Bland annat beror det på att det för närvarande saknas kod för brott som begås inom vården.

Anders Perklev säger att man i och med den nya patientsäkerhetslagen (2010:659) hade förväntat sig en ökning av anmälningar. Socialstyrelsen ska enligt den nya lagen (7 kap 29 §) anmäla till åtal om hälso- och sjukvårdspersonal är skälig misstänkt för att i yrkesutöv-

ningen ha begått ett brott för vilket fängelse är föreskrivet.

– Men man har inte kunnat se någon sådan ökning, säger Anders Perklev.

– Ännu, lägger han till.

Såväl brott som anmäls av tillsynsmyndigheten som de som anmäls av privatpersoner ska hanteras av de särskilda åklagarna. Det huvudsakliga är att de misstänkta brotten hör samman med yrkesutövningen inom hälso- och sjukvård. Har en yrkesutövare inom vården stulit en patients plånbok så hamnar fallet hos en vanlig åklagare.

Redan från den 1 februari, alltså i förra veckan, ska alla nya anmälningar om brott inom hälso- och sjukvården hanteras av de särskilda åklagarna, som efter hand ska skaffa sig mer kompetens om sitt område. I första hand ska de nya »hälso- och sjukvårdsåklagarna« under våren delta i ett seminarium med Socialstyrelsen, Rättsmedicinalverket och den nya tillsynsmyndigheten Inspektionen för vård och omsorg. Några ytterligare specifika utbildningsinsatser är inte planerade. Anders Perklev säger att det inte är meningen att de särskilda åklagarna själva ska bli experter inom till exempel medicin och vårdorganisation, utan att det viktiga är att skapa vägar för förbättrade kontakter mellan myndigheterna. Dessutom hoppas man att koncentrationen av liknande ärenden till färre åklagare ska höja kompetensnivån i form av erfarenhet.

Medicinetikern Niels Lynøe skrev tillsammans med Madeleine Leijonhufvud, professor emerita i straffrätt, en debattartikel i Läkartidningen (nr 46/2011) där de bland an-

Anders Perklev

nat påpekade att polis och åklagare saknar de kunskaper som krävs för att förhålla sig kritiskt till rättsläkarnas observationer och bedömningar. Niels Lynøe tror att utredningar kring hälso- och sjukvårdsfall skulle förenklas med särskilda åklagare för området.

– De skulle vara lite mer bekanta med vad som pågår inom hälso- och sjukvården. Språkförbistringen kan minska!

Men Niels Lynøe säger att det som verkligen skulle förändra saken är en tydligare lagstiftning om smärtlindring i livets slutskede.

– Det behövs ett tillägg i strafflagstiftningen som betonar att det som personalen gör inom sjukvården, som anses vara i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet, ska undantas för straff. Nu finns bara en praxis.

Huruvida Astrid Lindgren-ärendet skulle handlagts annorlunda med en särskild hälso- och sjukvårdsåklagare vill inte Anders Perklev säga något om.

– Vi gjorde en omfattande utredning och kom fram till att åklagaren gjort en professionell utredning som förhöll sig väl till lagstiftningen. I det ärendet inhämtades också flera utlåtanden från Socialstyrelsen.

Han poängterar också att det i Astrid Lindgren-fallet var fråga om misstanke om ett uppsåtsbrott, något han tror även i fortsättningen kommer att vara ytterst ovanligt.

– De vi ser framför oss i det här sammanhanget är till största delen misstag, det vill säga oaktsamhetsbrott. Men det här är inget stort område.

Ingen av de åklagare som hanterade Astrid Lindgren-fallet ingår bland de 12 som blivit utsedda att hantera anmälningar om brott i yrkesutövningen.

Sara Gunnarsdotter

Inga köpengar till Uppsala

Alla landsting utom Uppsala nådde under förra året upp till de krav som gäller för att få ta del av den så kallade kömiljarden. Gotland och allra mest pengar räknat per invånare.

För att få statsbidrag utifrån överenskommelsen ska landstingen kunna visa att minst 70 procent av patienterna har fått vård inom de tidsramar som har angivits. För 2012 gällde att erbjuda patienterna besök i den specialiserade vården inom 60 dagar och behandling inom 60 dagar. De landsting som klarade att ge vård i rätt tid till mer än 80 procent av patienterna fick ännu lite mer extra medel. SG

Ny myndighet för hälso- och sjukvårdsstruktur

En ny myndighet för hälso- och sjukvårdsinfrastruktur ska bildas. Det

Illustration: Colourbox

är verksamheten i statliga Apotekens Service Aktiebolag som i stället ska bli en myndighet. Detta ska en utredare ägna sig åt resten av året, och myndighetsverksamheten väntas vara i gång redan 1 januari 2014.

Apotekens Service Aktiebolag bildades i samband med omregleringen av apoteksmarknaden och har bland annat till uppgift att lagra och förmedla de elektroniska recepten samt ansvara för läkemedelsstatistik. Att göra en myndighet av bolaget skulle enligt kommittédirektivet från Socialdepartementet stärka förutsättningarna för den statliga styrningen när det gäller infrastrukturfrågor för IT och kommunikation inom hälso- och sjukvården. Regeringen anser också att det behövs en aktör med ett samlat ansvar för IT-frågor i hälso- och sjukvården.

I uppgiften att vara informationsnav kan, enligt kommittédirektiven, också förväntas ingå att föra offentliga register, ibland med känsliga personuppgifter, ett ansvar som i första hand bör anföras myndigheter. SG